

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

לזכות

הילד מאיר שלמה שיחי

ליום הולדתו, ש"פ וישב, כ"ג כסלו

וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה

ש"פ מקץ, שבת חנוכה, אדר"ח טבת

ולרגל הפדיון הבן שלו כ"ג טבת, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

ולזכות הוריו

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת חי' מושקא שיחיו בעגון

ולזכות זקניו

הרה"ת ר' שמואל אשר וזוגתו מרת ראשא זעלדא שיחיו בעגון

הרה"ת ר' חיים שאול וזוגתו מרת בלומא גיטל שיחיו ברוק

הרה"ת ר' צבי ארי' וזוגתו מרת רבקה בלימא שיחיו בעגון

הרה"ת ר' יונה וזוגתו מרת דבורה שיחיו לבנהרץ

הרה"ח ר' משה לוי וזוגתו מרת טויבע ברכה שיחיו רובינשטיין

פתח דבר

לקראת ש"פ וארא, יום הבהיר כ"ח טבת, מבה"ח שבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ וארא, מבה"ח שבט ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ בא הבעל"ט).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ד טבת, ה'תשע"ו (ופרצה),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

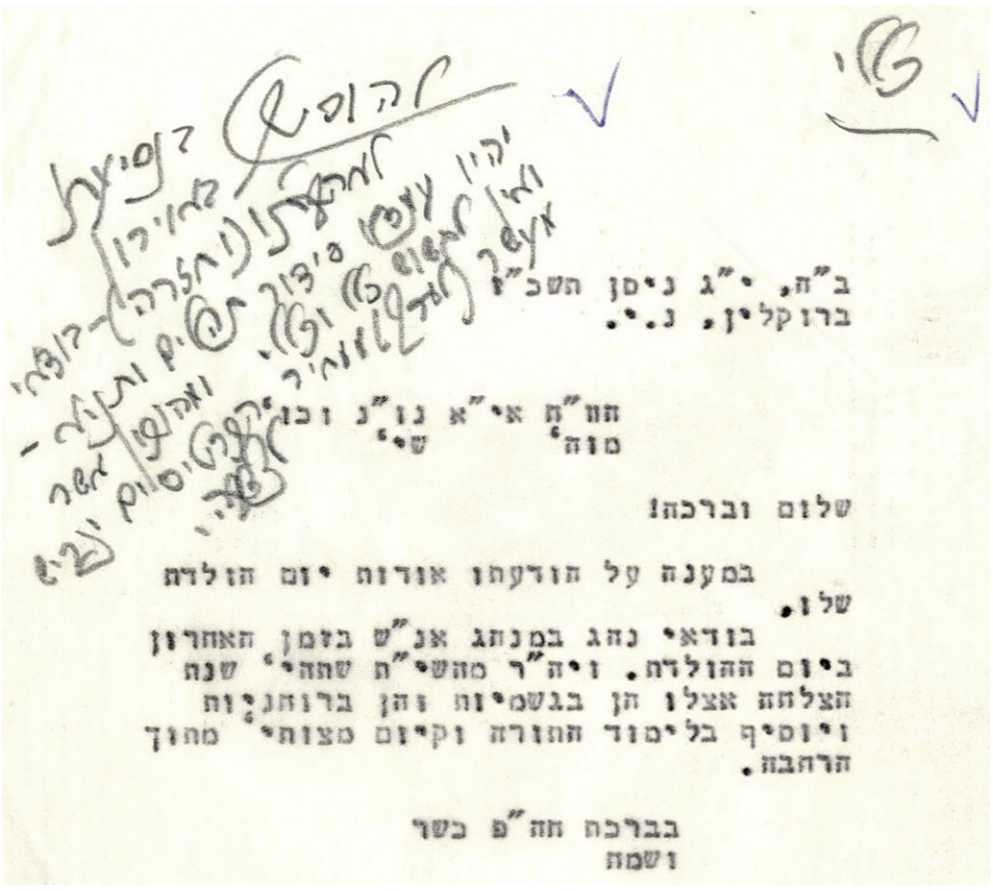
נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ג

בי"ה, י"ג ניסן תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שתה"י שנת הצלחה אצלו הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף בלימוד התורה וקיום מצותי מתוך הרחבה.

ברכת חה"פ כשר ושמת.

בנסיעתו באוירון לאהקת"ו (וחזרה) — בודאי יהיו עמדו סידור תהלים ותניא — ואין לחשוש כלל וכלל. ומהנכון אשר מעשר (לערך) ממחיר הכרטיסים יפריש לצדקה.

בס"ד. שיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. דובר כבר כמ"פ שכל ענין בתורה הו"ע של "תורה" מלשון הוראה¹, ללא חילוק אם נכתב בלשון של הוראה וציווי ומצוה או בלשון סיפור, כי גם סיפור בתורה הוא הוראה², והוראה שהיא לכל הדורות כולם עד סוף כל הדורות, שהרי "התורה היא נצחית"³.

ומרומז גם בגמרא⁴: "הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפליים כיוצאי מצרים", ואעפ"כ נתפרשו בתורה נבואות רק מ"מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות", "אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, ושלא הוצרכה לא נכתבה", והיינו, שכל הנבואות שנכתבו ונעשו חלק מהתורה הם כאלו שהוצרכו לדורות — הוראה לדורות.

ומזה מובן שכן הוא בנוגע לסיפורים שבתורה — שהרי לא כל הסיפורים שאירעו נכתבו בתורה, ועכצ"ל, שהסיפורים שנכתבו ונעשו חלק מהתורה הם הוראה לדורות.

וענין זה מדגיש רבינו הזקן מיד בהתחלת ספר התניא, ב"דף השער", בכתבו שספר התניא "מיוסד על פסוק: כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו, לבאר היטב איך הוא קרוב מאד" — "אליך" דייקא, לכל אחד מישראל במשך כל הדורות — שכן, אע"פ שמשה רבינו אמרו לדור שלו, "דור דעה"⁵, הרי כיון שזהו פסוק בתורה, הרי זה הוראה על כל הדורות, שלכל אחד מב"י במשך כל הדורות, עד לדורנו זה, בחושך כפול ומכופל של הגלות, "קרוב אליך הדבר מאד", כיון שכל ענין שבתורה הוא הוראה לדורות.

וכן הוא בנוגע לסיפורים שבתורה, שכל סיפור הוא הוראה לכל אחד ואחת מישראל, ומכל סיפור צריך ללמוד על כל הדורות — "עד הים האחרון"⁷, "עד היום האחרון"⁸, כיון שלכל אחד ואחת מישראל

(1) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב. (6) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג.

(2) ראה זח"ג קנב, א. וש"נ.

(3) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(7) ברכה לד, ב.

(4) מגילה יד, א. (8) ספרי ופרש"י עה"פ.

ניתנה כל התורה כולה, וכמ"ש מיד בהתחלת עשה"ד: "אנכי הוי' אלקיך גו"⁹, בלשון יחיד¹⁰.

ואין סתירה לזה ממ"ש "ותן חלקנו בתורתך"¹¹, שלכל יהודי יש חלק בתורה, או שלכל יהודי יש אות בתורה, שהרי "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"¹², עבור ששים ריבוא בניי — כי, הפירוש בזה הוא שלכל אחד יש חלק או אות בתורה שעל ידם הוא לוקח את כל התורה; וע"ד המבואר באגה"ק¹³ בענין "במאי הוי זהיר טפיי"¹⁴, ש"כל נפש מישראל צריכה . . לקיים כל תרי"ג מצוות", ו"לא נצרכה אלא להעדפה וזהירות יתירה . . למעלה מעלה מזהירות שאר המצוות, וזהו שאמר במאי הוי זהיר טפי, טפי דייקא", כיון שמצוה זו היא אצלו צינור ושער לכל המצוות.

וע"ד שמצינו בנוגע להאבות¹⁵:

לכל אחד מהאבות היתה עבודה מיוחדת: על אברהם נאמר¹⁶ "אברהם אוהבי", שעבודתו היתה בענין האהבה והחסד — גמילות חסדים; עבודת יצחק היתה חפירת בארות; ועבודת יעקב היתה בענין המקלות, וכן בלימוד התורה. וביחד עם זה, אמרו רז"ל¹⁷ "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה", וגם הענינים שמדרבנן: "אפילו עירובי תבשילין", וכן יצחק ויעקב.

וההסברה בזה — שאצל כל אחד מהאבות היתה עבודה מיוחדת שעל ידה לקח את כל התורה כולה.

וכן הוא בעניננו: לכל אחד מישראל ניתנה כל התורה כולה (ולכן כל ענין וסיפור בתורה הוא הוראה לכל אחד מישראל), אלא שלכל אחד יש חלק ואות בתורה שעל ידם הוא לוקח את כל התורה.

ומזה מובן גם בנוגע לסיפורים שבפרשתנו, פרשת וארא, החל מכללות הענין ד"וארא — אל האבות¹⁸, שמהיום הוראה לכל בניי במשך כל הדורות כולם, גם עבור בניי שבדורנו זה האחרון.

ב

בי"ה, כז' טבת תשי"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' חיים שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום כד' טבת, יום ההילולא של רבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה,

בעת רצון יזכירוהו עוה"פ וכן אלה שכותב אודותם, על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע.

ובמ"ש אודות שאלת ההעתיקה מירושלים עיה"ק ת"ו — כמדומה כבר ענית, אשר אף שכפי השמועה ירושלים דעתה היא מחוץ לעיר ירושלים שבפס"ד הש"ס, כדאי לשמוע בזה פס"ד ברור מרוב מורה הוראה בפועל, ורק לאחרי זה להתענין בענין ההעתיקה.

ובהתקרבנו ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, שמסר נפשו על הפצת המעינות, עלי החובה (והזכות) לעוררו על הוספה בלימוד תורת בעל ההילולא, אשר יוסיף זה בהתעוררות ר"ר שלו להמצטרך לו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (שטרן, תשס"א).

מוה' חיים: שטערן, ירושת"ו.

שאלת ההעתיקה מירושלים . . דעתה: ראה הנסמן בפרדס חב"ד גליון 17 ע' 242 ואילך. וראה

גם אג"ק חי"ז אגרת ו'שה.

לעיר ירושלים שבפס"ד הש"ס: ראה כתובות קי, ב. וראה גם אג"ק חכ"ז אגרת ירכט.

(9) יתרו כ, ב.

(10) ראה יל"ש עה"פ (רמז רפו). ועוד.

(11) אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש חי"ג ועוד.

(12) ע' 116 ואילך. וש"נ.

(13) מג"ע אופן קפו. וראה תו"מ חל"ה ע' (17) יומא כח, ב. וש"נ.

(14) ישע"י מא, ח.

(15) ראה גם תו"מ חל"ה ע' 208 ואילך.

(16) פרש"י ריש פרשתנו.

(17) 88. וש"נ.

(18) 13 סוס"ז.

הוספה

בי"ה. כטי' טבת תשט"ו
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ב טבת, בו כותב אודות המצב בהמוסד בו משרת זה כמה שנים, והחששות שיש לו בזה – עד כמה תהי' משרתו בת קיימא להבא, שבא"ל ח"ו, אזי כדאי לקבל הצעתם לפיצויים ולחפש עבודה במוסד אחר אף שלא כ"כ בנקל הוא.

והנה לדעתי אפילו כפי המצב שמתאר במכתבו אין מקום להתפטר ממשרה קודם שמוצאים מקום אחר לפרנסה, ועכ"פ לחלק חשוב מהפרנסה המוכרחת. ורק לאחר שישמא דבר המתאים לזה אז תעמוד השאלה על סדר היום שלו. ולכן, לדעתי, עליו לחפש במרץ המתאים בזה. ועד שימצא ענין מתאים – בטח יעלה בידו לברר מאחורי הפרגוד אם ברצון מנהלי המוסד להכריחו להתפטר או לא, ובהתאם לזה להחליט. והשי"ת ינחהו בדרך הטובה לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

כבקשתו אזכירו וב"ב שיחיו שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וכיון שלקבל הברכות צריכים לעשות כלים המתאימים בטח – בלי"נ – ישמור התקנות השוים לכל נפש שתיקן כ"ק מו"ח אדמו"ר והם א) אמירת שיעור תהלים – כפי שנחלק לימי החדש – בכל יום אחר תפלת שחרית – ב) לימוד פרשה חומש עם פירוש רש"י בכל יום – ביום א' מהתחלת הסדרה של השבוע עד פרשת שני, ביום שני מפרשת שני עד שלישי וכו' – ג) לימוד שיעור תניא – כפי שנחלק התניא לימות השנה – והשי"ת יצליחו.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

מצילום האגרת.

ב. בהתחלת הפרשה נאמר "וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו'", ומפרש רש"י, "דיבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה" הרעות לעם הזה", "אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משתכחין, יש לי להתאונן על מיתת האבות .. (ש)לא אמרו לי .. ואתה אמרת כו'".

ובכן, גם מענין זה – השקו"ט שבין הקב"ה למשה רבינו – צריך כל אחד מישראל ללמוד הוראה.

וכיון שענין זה הובא בפירוש רש"י על התורה, הרי זה צריך להיות מובן ופשוט אפילו לבן חמש למקרא, נוסף על הרחב וביאור הענין ע"פ מדרשי חז"ל.

ג. ובהקדמה:

לכאורה אינו מובן איך אפשר לומר שכל אחד מישראל צריך ללמוד הוראה מהדברים שדיבר הקב"ה למשה – וכי אפשר להידמות למשה רבינו?!

יש דין בשו"ע הלכות כבוד רבו ות"ח²⁰ ש"האומר לחבירו אני מקבל ממך אם היית כמשה, מלקין אותו משום בזיון", כיון שאף אחד אינו יכול להידמות למשה רבינו, כמ"ש²¹ "ולא קם גו' כמשה"²², וכיון שהתורה אומרת "ולא קם גו'", הרי אף א' אינו יכול להיות כמו משה, ולכן אסור להידמות למשה, ועד שמגיע עונש על זה; ולכן מצינו שכאשר רוצים להידמות למישהו, מזכירים יהושע בן נון (שהי' אחרי משה רבינו), כדברי הגמרא²³ "אי אמר לי יהושע בן נון משמי' לא צייתנא לי'", אבל למשה רבינו אסור להידמות.

וא"כ, איך אפשר לומר שהדברים שדיבר הקב"ה עם משה רבינו הם הוראה לכל אחד מישראל?

ויובן ע"פ דברי הגמרא במסכת ברכות²⁴ על הפסוק²⁵ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'", "אטו יראת שמים מילתא זותרתא היא", ומשני, "אין, לגבי משה מילתא זותרתא היא", והיינו, שכיון ש"לגבי משה מילתא זותרתא היא", הרי זה נתינת כח לכל בני" שגם אצלם תהי' יראת שמים "מילתא זותרתא".

(23) חולין קכד, א.

(24) לג, ב.

(25) עקב יו"ד, יב.

(19) שמות ה, כב.

(20) יו"ד סרמ"ב סל"ו.

(21) ברכה לד, יו"ד.

(22) ראה ט"ז שם.

וכפי שמבאר רבינו הזקן (שיום ההילולא שלו הי' בימי השבוע ששייכים ליום הש"ק זה) בתניא²⁶, ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה" (נוסף לכך ש"בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משרע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור, עיני הדור", שהם נשיאי הדור, שזוהו"ע "אתפשטותי" (דמשה) בכל דרא ודרא²⁷).

ובהכרח לומר שבחי' משה שבכל אחד מישראל היא אצלו בגילוי (ולא רק שישנו בשרש ומקור נשמתו, אבל אצלו הרי זה בהעלם), כי, אם ענין זה הוא בהעלם, ויש צורך בעבודה וגייעה לגלות זאת, כך, שפעולת ההתגלות היא "מילתא רבתי" — שוב אי אפשר לומר ש"מילתא זוטרתא היא". ועכ"ל, שהתגלות בחי' משה שבכל אחד מישראל היא "מילתא זוטרתא" (פחות או עכ"פ באותה מדה) כמו ענין היראה, ולכן אפשר לומר שאצל כל בני נחשב ענין היראה ל"מילתא זוטרתא".

ומובן, שמצד בחי' משה שבכל אחד מישראל, יכול כל אחד מישראל ללמוד הוראה גם מהדברים שדיבר הקב"ה למשה רבינו.

ומה שאסור להידמות למשה רבינו — הרי זה בנוגע למשה רבינו כפי שהוא בכללות, היינו, שאף אחד לא יכול להיות כמו משה רבינו בכל הענינים, אבל בנוגע לענינים פרטיים יכול גם כל אחד מישראל להיות שוה למשה²⁸.

וע"ד שמצינו בגמרא²⁹ שאמרו לאמורא "משה שפיר קאמרת", היינו, שבגלל שאומר ענין בתורה, נקרא בשם משה (אף שאין זה שמו, אלא יש לו שם אחר), כיון שבנוגע לתורה הרי הוא כמו משה רבינו. ולכאורה אינו מובן: הרי "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"³⁰, ואיך אפשר לומר שבנוגע לענין התורה הרי הוא כמו משה רבינו? — אלא²⁸ שייכותו למשה היא רק בנוגע לפרט אחד בתורה, אבל לא בנוגע לכללות ענין התורה.

ועד"ז בעניננו: בכללות — אי אפשר להידמות למשה רבינו, אבל יש פרטים שבהם שוה כל אחד מישראל עם משה רבינו, כמו בנוגע לענין היראה, שנחשבת "מילתא זוטרתא" אצל כל אחד מישראל. ולכן יכול כל אחד מישראל ללמוד הוראה בעבודתו מהדברים שדיבר הקב"ה עם משה.

כך, שעבודתו אינה בכח עצמו, אלא בכח האבות, ולכן יכול לעבוד עבודתו מבלי להתפעל מאף אחד, ובודאי שיצליח.

יא. ועוד ענין בזה:

כאשר ישנם תחילה העלמות והסתרים, וע"י עבודתו מתגבר עליהם ומבטלם, אזי נעשה עליו גדול יותר — כמ"ש בהתחלת הפרשה שבזמן האבות הנה "שמי הוי' לא נודעתי להם", ורק לאח"ז יהי' הגילוי ד"אני הוי'", באופן נעלה יותר מכמו שהי' לפניו.

ובכללות הרי זה מ"ש⁶³ "כי אתה נרי הוי' והוי יגי' חשכי", והיינו, שע"י שישנו תחילה חושך, ומהפכים אותו לאור, באופן ד"יגי' חשכי", שהחושך עצמו יאיר, והיינו, שעבודתו היא לא רק מצד נפש האלקית, אלא באופן שמהפך גם את נפש הבהמית — אזי נמשך הגילוי ד"והוי'", בתוס' וא"ו, שהוא נעלה יותר מהוי' סתם.

ולהעיר, שלאחרי מ"ת ממשיכים בני" את כל הענינים ע"י התורה (ולא כמו בזמן משה רבינו, שענין זה נמשך ע"י שהקשה "למה הרעות"), והיינו, שע"י העבודה בלימוד התורה ישנו הכח לבטל את כל ההעלמות וההסתרים, ולא להתפעל מכל הנסיונות כו'.

וע"י ממשיכים את הגילוי ד"אני הוי'", ומזה באים ד' הלשונות של גאולה: "והוצאתי גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו"⁶⁴, שיחזור ויתקיימו כשנצא מהגלות בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש⁶⁵ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", בקרוב ממש.

* * *

(28) ראה גם אג"ק חכ"ב ע' שסה.

(29) שבת קא, ב. וש"נ.

(30) אבות רפ"א.

(26) רפמ"ב.

(27) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

תניא פמ"ד.

(63) שמואל"ב כב, כט. וראה תו"א מקץ

(64) פרשתנו ו, ר"ז.

(65) מיכה ז, טו.

מ, ב ואילך. ובכ"מ.

הקב"ה: "וארא אל אברהם וגו'", "חבל על דאבדין ולא משתכחין .. האבות .. לא אמרו לי .. ואתה אמרת כו'", היינו, שאין לשאול קושיות, וגם כשלא רואים הצלחה ולא רואים פירות, אין להפסיק, אלא יש להמשיך לעבוד ולהתייגע!

ואכן פעלו הדברים על משה בנוגע להמשך עבודתו — שהרי הקב"ה לא אומר מוסר לשם מוסר בעלמא, אלא כדי שיפעלו הדברים, וכמובן ממ"ש בישי"ע⁵⁶ "על מה תכו עוד תוסיפו סרה", "מה יועיל הכות אתכם כי לא תווסרו בזה, כי עדיין אחר המכות תוסיפו לחטוא"⁵⁷, וכל זה אפילו בנוגע לדברי נביא, ועאכו"כ בנוגע לדברי הקב"ה.

וכן הוא בנוגע לכל אחד מישראל — שגם כאשר חושב שאינו פועל מאומה, שכן, בנוגע לעצמו רואה שהוא מושקע בטומאה, וצריך תמיד לעבוד ולהתייגע, וללא תועלת, כיון שלמחרת צריך שוב להתחיל עבודתו מחדש, וגם בנוגע להזולת אינו פועל מאומה — אין לו להתייאש ולהפסיק עבודתו, אלא צריך להמשיך לעבוד ולהתייגע, וסוכ"ס בודאי תהי' תועלת ובודאי יצליח בעבודתו.

י. זאת ועוד:

כאשר יהודי טוען שאינו חשוב כ"כ לעשות זאת — אומרים לו: גם משה רבינו טען "מי אנכי", "מה אני חשוב"⁵⁸, ועל זה אמר לו הקב"ה: "כי אהי' עמך .. כי אנכי שלחתיך"⁵⁹, "לך ואנכי אהי' עם פיך"⁶⁰, והיינו, שלא הוא ההולך, אלא "אנכי גו'", כיון שהולך בשליחותו של הקב"ה, ובמילא יש לו את כל הכחות הדרושים כדי שיצליח.

וההמשכה מ"אנכי" ל"פיך" היא בכח האבות — "וארא אל האבות" — שהאבות ("אין קורין אבות אלא לשלשה"⁶¹) הם ה"ממוצע" שעל ידם נמשכים כל הכחות בירושה לבניהם,

— וכפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁶² שזהו ענין ה"אהבה מסותרת .. שהיא ירושה לנו מאבותינו .. (ו)נכלל בה גם דחילו", שזהו ענינם של אברהם (אהבה) ויצחק (יראה), וכמו"כ ישנם הענינים שנמשכים מיצחק —

(56) א, ה.

(57) פי' הרד"ק עה"פ.

(58) שמות ג, יא ובפרש"י.

(59) שם, יב.

(60) שם ד, יב.

(61) ברכות טז, ב.

(62) פט"ריח.

ד. המשך הביאור ע"ד שייכות ההוראה לכל אחד מישראל, מצד הענין ד"וארא", "אל האבות"³¹, כיון ש"האב זוכה לבן כו"³² באופן של ירושה, ללא חילוק בין האבות להבנים; והטעם שאעפ"כ לא נמנע משה מלהרהר אחר מדותיו של הקב"ה, דכיון שמדרגתו היא חכמה, הוצרך להבין גם בשכלו³³. ועל זה אמר לו הקב"ה "וארא גו'", שגם בשכל צ"ל נרגש האמונה וההתאמתות באלקות שלמעלה מהחכמה³⁴ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ז ע' 52 ואילך.

* * *

ה. הביאור ששאלת משה "למה הרעות גו'" היתה מצד הגוף (ע"ד המבואר³⁵ בנוגע למ"ש³⁶ באברהם ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד וגו'", שזה הי' מצד הגוף)³⁷ — נכלל בשיחה המוגהת הנ"ל (שם ע' 50 ואילך).

ו. ויש ענין נוסף שבגללו היתה יכולה להיות שאלת משה "למה הרעות" — בגלל שנתגדל בבית פרעה:

מצד הלידה — הי' משה רבינו בתכלית השלימות, שהרי אביו הי' עמרם, שהי' גדול הדור³⁸, ולא עוד אלא שבין גדולי ונשיאי הדורות הי' עמרם מהיחידים שעל ידם נתחדשה מצוה, כמ"ש הרמב"ם³⁹ ש"נצטווה עמרם במצוות יתרות" (כמו מצות ליקוחין⁴⁰), כמו אברהם יצחק ויעקב,

הראשון* הוא שאצל כל אחד מישראל צ"ל ענינו של משה — ענין החכמה, ובאופן שגם בשכל וחכמה נרגש הביטול שלמעלה מהשכל; והכח על זה בא בירושה — "מורשה גו'".

(35) ראה תו"מ חמ"א ע' 215. וש"נ.

(36) לך לך יז, יז.

(37) וגם בזה יש הוראה — שצריך להזהר אפילו מענין כזה שיכול להיות רק מצד הגוף.

(38) סוטה יב, א. שמו"ר פ"א, יג.

(39) הלי' מלכים פ"ט סה"א.

(40) ראה צפע"נ עה"ת שמות ב, א. מהר"ץ חיות סוטה שם.

(* שלכן אומרים זאת לתינוק שמתחיל לדבר — שעדיין אינו מבין מה שמדבר, אבל יש אצלו ענין הדיבור בפועל ("המעשה הוא העיקר"), ועיי' נחקק בו ענין זה.

(31) פרש"י ריש פרשתנו.

(32) עדיות פ"ב מ"ט.

(33) וע"ד דברי הגמרא (יומא סט, ב) בנוגע ל"רבנן" שלפני אנשי כנסת הגדולה (ירמי' ודניאל), שלא אמרו "הנורא" או "הגבור", בגלל הטענה "אי' נוראותיו", "אי' גבורותיו": "מתוך שיודעין בהקב"ה שאמיתי הוא לפיכך לא כיובו בו" — שבודאי לא פגע הדבר ח"ו בענין האמונה, אלא שלא הבינו זאת בשכלם כו'.

(34) ועפ"ז יש לבאר הדין שתינוק שמתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה מורשה גו' (ריש הלי' ת"ת לאדה"ז — מסוכה מב, א) — דלכאורה: למה צריך ללמדו דוקא הפסוק "תורה צוה לנו משה גו'", ולא הפסוק "אנכי ה' אלקיך", שהוא יסוד באמונה, או הפסוק "שמע ישראל גו'", שהו"ע יחוד ה' בכל העולמות, וכיו"ב? — כי, היסוד

כפי שהרמב"ם מונה את המצוות שניתוספו על ידם — שזה מורה על גדלותו של עמרם; ואמו היתה יוכבד, "בת לוי"⁴¹, ומתייחסת גם לעמרם, כמ"ש⁴² "יוכבד דודתו" (של עמרם). ותיכף כשנולד — עוד לפני שהתחיל לעשות איזה ענין של פעולה ועבודתו, אלא רק בא לאויר העולם — "נתמלא הבית כולו אורה"⁴³.

וכל זה — מצד הלידה; אבל לאח"ז — גדל והתחנך בבית פרעה, כמ"ש⁴⁴ "ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה", ושם (בבית פרעה) — "ויגדל משה"⁴⁵, לא רק בגשמיות, אלא גם ברוחניות, כפירוש רש"י "שמינהו פרעה על ביתו", ומובן, שמינוי זה השפיע גם על רוחניותו, חכמתו וכו' — שקיבל מחכמת מצרים (שהרי פרעה הי' מלך מצרים), שהיתה אמנם חכמה דלעו"ז, אבל בכל זאת ה"ז ענין של חכמה, וכידוע שחכמת מצרים היתה אחת החכמות היותר גדולות ועמוקות שבכל העולם, כמובן ממ"ש בנוגע להפלאות חכמתו של שלמה: "ותרב חכמת שלמה גו' מכל חכמת מצרים"⁴⁶.

ז. וכאן רואים דבר נפלא — שלמרות שגדל בבית פרעה, הנה מיד כאשר "ויצא אל אחיו וירא בסבלותם"⁴⁵, הצטער מצרתם, וידע מיד שענינו להשתדל בטובתם.

והגע עצמך:

כו"כ שנים בקטנותו וגם בגדלותו חי משה רבינו בבית פרעה מלך מצרים, ובפשטות הי' שבע רצון מזה, ובצדק, כיון שלא הי' מונח בעניני תאוות ח"ו, אלא בחכמת מצרים כו'.

ומובן שבהיותו בבית פרעה שהי' אז "מולך בכיפה"⁴⁷, לא הי' לו קשר ושייכות עם אלו שעסקו ב"עבודת פרך".

ואעפ"כ, מיד בצאתו מבית פרעה, יצא אל אחיו וראה בסבלותם, ונגע לו הדבר כל כך עד שמסר נפשו להרוג את המצרי⁴⁸ שהי' מכה איש עברי מאחיו⁴⁵, וזאת — למרות שידע שבן-נח חייב מיתה על הריגת אדם באיסור, ומובן גודל הסכנה שבדבר גם מצד חכמת מצרים, ואכן מסופר

(41) שמות שם.

(42) פרשתנו ו, כ. וראה לקמן סי"ג.

(43) סוטה שם. שמו"ר שם, כ. פרש"י

שמות שם, ב. פט"ו, יו"ד. זח"ב ו, א.

(44) שמות שם, יו"ד.

(45) שם, יא.

(46) מלכים-א ה, יו"ד ובמפרשים. וראה

זח"א קכה, סע"א.

(47) ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר

פ"ט, יו"ד. זח"ב ו, א.

(48) שמות שם, יב.

בחומש⁴⁹ שפרעה רצה להרגו, והוצרך לברוח (ואז נתגלה אליו הקב"ה מתוך הסנה⁵⁰, ובהמשך לזה באה גאולת בני"י).

ח. וענין זה מהוה הוראה בנוגע לכל אחד מישראל:

אפילו תינוק שנשבה לבין העכו"ם — שזהו המעמד ומצב של חלק חשוב מבני"י בדורנו זה,

— הן מי שנשבה לבין העכו"ם כפשוטו, והן מי שנשבה בידי "אלקי הנכר אשר בקרבכם"⁵¹, שזהו היציה"ר (כמרומז בגמרא⁵², וכפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת בדרושי שמע"צ⁵³) —

הנה כאשר פועלים עליו שתהי' לו איזו שייכות ליהדות, יכולים מיד לדרוש ממנו למסור נפשו עבור יהדות ועבור יהודים!

ואף שלכאורה יכול לטעון שכיון שכל ימיו גדל ונתחנך בין העכו"ם, וזה עתה יצא מהשבי' מבין העכו"ם, וא"כ איך יכולים לדרוש ממנו למסור נפשו עבור יהדות ועבור יהודים, ולהרגיש שזהו כל חייו — אומרים לו: כך הי' אצל משה רבינו, שמבלי הבט על כך שנתגדל בבית פרעה, והי' מונח ושקוע בחכמת מצרים — ידע מיד שכל מציאותו וכל ענינו למסור נפשו עבור בני"י!

וכח זה נותן משה רבינו לכל בני"י — להיותו "רעיא מהימנא", "משבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נש"י .. (ו)כללות כולם"²⁶ — אפילו למי שנשבה אצל יצרו הרע או נשבה בין העכו"ם, שכיון שנולד להורים יהודים (כמו משה שנולד לעמרם ויוכבד), הנה שמיד כשיוצא מהשבי' בין העכו"ם, ומתחיל להיות שייך ליהדות, יוכל למסור נפשו עבור יהדות (בנוגע לעצמו) או עבור יהודים נוספים.

ט. והוראה נוספת:

כשיש מעמד ומצב שלא רואים הצלחה בעבודה, ולא רואים פירות מהיגיעה, ולכן מתעוררת מחשבה להפסיק ולא להמשיך לפעול — הנה על זה באה ההוראה מהסיפור אודות משה רבינו, שכאשר טען "למה זה שלחתני"¹⁹, בה בשעה שאין תועלת בשליחותו, שהרי "מאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה (כפי שטענו למשה ואהרן): "הבאשתם את ריחננו בעיני פרעה וגו'"⁵⁴) והצל לא הצלת את עמך"⁵⁵ — אמר לו

(49) שם, טו.

(50) שם ג, ב.

(51) לשון הכתוב — יהושע כד, כג.

(52) שבת קה, ב.

(53) ז, ד.

(54) שמות ה, כא.

(55) שם, כג.